

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	6Cdo/152/2018
Identifikačné číslo spisu:	1111235703
Dátum vydania rozhodnutia:	30.09.2020
Meno a priezvisko:	JUDr. Ivan Machyniak
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2020:1111235703.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Ivana Machyniaka a sudcov JUDr. Daniely Švecovej a JUDr. Ľubora Šeba v spore žalobcu H. Š. H., nar. X.XX.XXXX, bývajúceho v X., U. XX, proti žalovanej Slovenskej republike, za ktorú koná Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, so sídlom v Bratislave, Račianska 71, IČO: 00 166 073, o náhradu škody, vedenom na Okresnom súde Banská Bystrica pod sp. zn. 7C/41/2012, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 28. februára 2017 sp. zn. 14Co/724/2014, takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a.

Žalobcovi nepriznáva náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Banská Bystrica rozsudkom z 23. apríla 2014 sp. zn. 7C/41/2012 uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi náhradu škody v sume 12.519,14 eur (škoda pozostávala z trov obhajoby v trestnom konaní v sume 2.519,14 eur a náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch v sume 10.000 eur) spolu s 9,25 % úrokom z omeškania ročne zo sumy 2.519,14 eur od 22.7.2011 do zaplatenia do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Vo zvyšnej časti (prísudku nad sumu 2.519,14 eur do sumy 3.847,05 eur a nad sumu 10.000 eur do sumy 667.725,37 eur) žalobu zamietol s tým, že o náhrade trov konania rozhodne po nadobudnutí právoplatnosti rozhodnutia. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že boli splnené zákonné podmienky vyplývajúce z ustanovenia §§ 1 až 5 zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom (ďalej len „zákon č. 58/1969 Zb.“) pre ustálenie zodpovednosti žalovanej za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím o vznesení obvinenia voči žalobcovi ako aj rozhodnutia o väzbe, lebo žalobca bol rozsudkom Okresného súdu Poprad z 20. apríla 2007 sp. zn. 2T/186/2001 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Prešove z 5. decembra 2007 sp. zn. 1To/36/2007 spod obžaloby oslobodený (nebolo dokázané, že sa stal skutok, pre ktorý bol žalobca stíhaný). Pokiaľ ide o nárok žalobcu predstavujúci trovy obhajoby a náhradu nemajetkovej ujmy došiel k záveru o čiastočnej dôvodnosti žalovanou vznesenej námietky premlčania vo vzťahu k trovám obhajoby za väzbu a k nemajetkovej ujme spôsobenej rozhodnutím o väzbe. Vychádzal z právneho názoru, že nároky z nezákonného rozhodnutia o väzbe sa v zmysle § 23 zákona č. 58/1969 Zb. premlčia za rok odo dňa, keď nadobudlo právoplatnosť

oslobodzujúce rozhodnutie alebo rozhodnutie odsudzujúce na miernejší trest alebo rozhodnutie, ktorým bolo trestné konanie zastavené. Keďže oslobodzujúci rozsudok okresného súdu v spojení s rozsudkom krajského súdu nadobudol právoplatnosť 5.12.2007 a jednoročná objektívna premlčacia lehota uplynula dňa 5.12.2008, je nárok žalobcu, ktorý podal žalobu na súd až 14.6.2011, na náhradu škody spôsobenej rozhodnutím o väzbe (trovy obhajoby za väzbu a nemajetková ujma spôsobená rozhodnutím o väzbe) premlčaný. Pokiaľ ide o nárok na náhradu škody (trovy obhajoby a nemajetková ujma) spôsobenej nezákonným rozhodnutím o vznesení obvinenia došiel k záveru, že tento nárok premlčaný nie je. Vychádzal pritom z ustanovenia § 22 zákona č. 58/1969 Zb., podľa ktorého sa právo na náhradu škody premlčí za tri roky odo dňa, keď sa poškodený dozvedel o škode (ods. 1), pričom ak je potrebné nárok predbežne prerokovať na ústrednom orgáne (§ 9 ods. 1), premlčacia doba odo dňa podania žiadosti do skončenia prerokovania, najdlhšie však po dobu šiestich mesiacov, neplynie (ods. 3). Mal za to, že pre začiatok plynutia subjektívnej premlčacej doby je rozhodujúca preukázateľne získaná vedomosť poškodeného o jej vzniku. Žalobca na verejnom zasadnutí, na ktorom bol vyhlásený rozsudok krajského súdu, prítomný nebol. Osobnú vedomosť o tom, že mu škoda vznikla, získal preto až doručením rozsudku krajského súdu, t. j. dňom 30.1.2008. Trojročná subjektívna premlčacia lehota mohla preto začať plynúť najskôr od tohto dňa a s pripočítaním šiestich mesiacov, kedy lehota neplynie (predbežné prerokovanie žiadosti trvalo viac ako 6 mesiacov), uplynula 30.7.2011. Keďže žalobca podal žalobu na súd prvej inštancie 14.6.2011, nárok na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím o vznesení obvinenia uplatnil v zákonom stanovenej premlčacej lehote. K námietke žalovanej, že podľa zákona č. 58/1969 Zb. nie je možné uplatniť si nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch, a to ani podľa článku 5 Dohovoru o ľudských právach a základných slobodách (ďalej len „Dohovor“) uviedol, že Dohovor, keďže je súčasťou slovenského právneho poriadku, má prednosť pred zákonom. Článok 5 ods. 5 Dohovoru zaručuje odškodnenie za pozbavenie osobnej slobody v prípadoch obdobných prípadom zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím alebo nesprávnym úradným postupom. Dohovor umožňuje v uvedenom článku odškodnenie aj nemateriálnej ujmy; jeho aplikácia má pokiaľ ide o obsah pojmu škoda, prednosť pred vnútroštátnou úpravou. V tejto súvislosti odkázal aj na závery rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Cdo 177/2005 a aj na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva. Poukázal na to, že zákon č. 58/1969 Zb. neupravoval kritériá priznania nemajetkovej ujmy, čo urobil zákonodarca až v zákone č. 514/2003 Z. z., ktorý zrušil pôvodný zákon. Dával do pozornosti, že uvedený zákon upravuje nemajetkovú ujmu všeobecne, a teda je možné potom odškodniť nielen nemajetkovú ujmu súvisiacu s väzbou, ale aj nemajetkovú ujmu súvisiacu s celým trestným stíhaním. Pokiaľ ide o výšku priznanej nemajetkovej ujmy, považoval ju za primeranú skutkovým okolnostiam prípadu a za zodpovedajúcu utrpenej ujme na strane žalobcu. Pri jej určení vzal do úvahy osobu poškodeného, jeho doterajší život a prostredie, v ktorom žije a pracuje, závažnosť vzniknutej ujmy a okolnosti za ktorých k nej došlo, závažnosť následkov, ktoré vznikli žalobcovi v súkromnom živote a v spoločenskom uplatnení, povahu trestnej veci, celkovú dĺžku trestného konania. Rozsah nemajetkovej ujmy určil aj za využitia komparačnej metódy vo vzťahu k iným obdobným prípadom. Žalobcovi preto priznal nemajetkovú ujmu v peniazoch v sume 10.000 eur a v prevyšujúcej časti (nad rozsah sumy 10.000 eur do sumy 663.878,37 eur) žalobu ako nedôvodnú zamietol. Rozhodnutie o trovách konania odôvodnil poukazom na ustanovenie § 151 ods. 3 O. s. p.

2. Krajský súd v Banskej Bystrici rozsudkom na odvolanie oboch strán sporu rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a rozhodol o náhrade trov odvolacieho konania. K odvolaniu žalovanej, ktorá ním napadla nesprávne posúdenie otázky premlčania nároku na náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej rozhodnutím o vznesení obvinenia, uviedol, že súd prvej inštancie vychádzal pri premlčaní tohto nároku správne z ustanovenia § 22 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb., podľa ktorého je pre začiatok plynutia trojročnej premlčacej doby rozhodujúci okamih, kedy sa poškodený o škode dozvedel. Stotožnil sa so záverom súdu prvej inštancie, že v tomto prípade na strane žalobcu vznikla osobná vedomosť o výsledku trestného konania, a teda o vzniku škody, až doručením rozsudku Krajského súdu v Prešove, ku ktorému došlo dňa 30.1.2008. Ak súd prvej inštancie došiel k právnomu názoru, podľa ktorého tento nárok žalobcu premlčaný nie je, treba ho preto považovať za vecne správny. Pokiaľ žalovaná namietala, že súd prvej inštancie v prípade nároku na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch nesprávne postupoval podľa článku 5 ods. 5 Dohovoru uviedol, že sa s týmto názorom žalovanej nestotožňuje. Hoci zákon č. 58/1969 Zb. výslovne neupravoval možnosť náhrady nemajetkovej ujmy, neznamená to, že nebolo možné nemajetkovú ujmu priznať podľa článku 5 ods. 5 Dohovoru v spojení s článkom 154

ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky. Vyššie citovaný článok Dohovoru zaručuje odškodnenie za pozbavenie osobnej slobody v prípadoch obdobných prípadom zodpovednosti za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím alebo nesprávnym úradným postupom. Výkladom tohto článku treba mať za to, že sa vzťahuje na prípady vydania nezákonných rozhodnutí, a to nezákonného rozhodnutia o začatí trestného stíhania, ako aj rozhodnutia o väzbe, v dôsledku ktorých bol žalobca obmedzený na osobnej slobode. V zmysle vyššie uvedeného eurokonformného výkladu dospel súd prvej inštancie k správne mu záveru o možnosti odškodnenia žalobcu aj vo forme náhrady nemajetkovej ujmy. Poukázal na to, že ak aj bol určitý osobitný nárok uplatnený žalobcom premlčaný, neznamená to, že bude premlčaný aj nárok na náhradu nemajetkovej ujmy, týkajúci sa trestného stíhania. Nemajetková ujma totiž súvisí s celkovým trestným konaním, musí sa preto posudzovať komplexne ako celok tak ako to správne urobil a v dôvodoch svojho rozhodnutia vysvetlil aj súd prvej inštancie. Pokiaľ ide o výšku nemajetkovej ujmy (jej primeranosti), správne vzal do úvahy výsledkami vykonaného dokazovania preukázané skutkové okolnosti a správne vzal do úvahy ich vplyv v celom trestnom konaní na osobu žalobcu. Z tohto pohľadu považoval priznanú výšku nemajetkovej ujmy v sume 10.000 eur za primeranú, zodpovedajúcu objektívne zistenému skutkovému stavu veci. Naopak, žalobcom uplatňovaná výška nemajetkovej ujmy v sume 663.878,37 eur je podľa odvolacieho súdu neadekvátne, neodrážajúca skutočnú intenzitu, rozsah a následky celého trestného stíhania do osobnostnej sféry žalobcu. Aj v otázke výšky priznanej nemajetkovej ujmy považoval rozhodnutie súdu prvej inštancie za vecne správne, z ktorého dôvodu napadnutý rozsudok podľa § 387 ods. 1 a ods. 2 C. s. p. potvrdil. O náhrade trov odvolacieho konania rozhodol poukazom na ustanovenie § 255 ods. 1 C. s. p. a keďže ani strana žalobcu a ani strana žalovanej v odvolacom konaní nemali úspech vyslovil, že žiadna zo strán nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

3. Proti tomuto rozsudku krajského súdu podala dovolanie žalovaná z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci, a to v otázke, či „možno priznať žalobcovi nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch v súvislosti s väzobným trestným stíhaním v prípade dôvodne vznesenej námietky premlčania podľa § 23 zákona č. 58/1969 Zb.“ a v otázke, či možno žalobcovi priznať nárok na náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej nezákonným rozhodnutím o vznesení obvinenia v prípade, že nárok je uplatnený podľa zákona č. 58/1969 Zb. s podpornou aplikáciou článku 5 Dohovoru. Uviedla, že v konaní pred súdom prvej inštancie sa dovoľala premlčania vo vzťahu ku všetkým žalobcom uplatneným nárokom, t. j. aj k nárokom v súvislosti s rozhodnutím o väzbe. Nesúhlasila s názorom odvolacieho súdu, podľa ktorého vo vzťahu k nárokom žalobcu odvodeným od rozhodnutia o väzbe, sa premlčujú podľa § 23 zákona č. 58/1969 Zb. len niektoré z nich (napr. nárok na náhradu trov obhajoby), nie však nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch. Vyslovila názor, že premlčanie nároku na náhradu škody spôsobenej väzbou nemožno posudzovať podľa § 22 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb., a to už len z toho dôvodu, že zákonodarca pre nároky z titulu rozhodnutia o väzbe stanovil v § 23 osobitnú jednoročnú premlčaciu lehotu. Bolo by v rozpore so systematickým výkladom citovaného zákona hľadať úpravu premlčania akéhokoľvek nároku z tohto titulu v iných ustanoveniach zákona, prípadne aj v inej právnej úprave, napr. vo všeobecných ustanoveniach Občianskeho zákonníka o premlčaní náhrady škody. Ak teda na uplatnený nárok o náhradu škody treba aplikovať zákon č. 58/1969 Zb., je potom nutné otázku premlčania nároku na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch z titulu rozhodnutia o väzbe posudzovať podľa § 23 citovaného zákona. Aj keď súhlasí s odvolacím súdom v tom, že nárok na náhradu nemajetkovej ujmy je potrebné v každom jednotlivom prípade posudzovať komplexne, neznamená to nemožnosť osobitného posudzovania námietky premlčania tak vo vzťahu k nárokom odvodeným od uznesenia o vznesení obvinenia (§ 22 ods. 1), ako aj k nárokom odvodeným od rozhodnutia o väzbe (§ 23). Z jej strany bola preto dôvodne vznesená námietka premlčania podľa § 23 zákona č. 58/1969 Zb. a preto žalobcovi nemohli byť priznané žiadne nároky v súvislosti s rozhodnutím o väzbe. Keďže táto právna otázka nebola v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu vyriešená, je daná prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) C. s. p. Pokiaľ ide o druhú právnu otázku uviedla, že v prípade nároku na náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej uznesením o vznesení obvinenia, nemožno aplikovať Dohovor. Podľa článku 5 ods. 5 Dohovoru má totiž nárok na odškodnenie každý, kto bol obeťou zatknutia alebo zadržania v rozpore s ustanoveniami tohto článku. Uvedený článok sa vzťahuje len na prípady, ak došlo k obmedzeniu osobnej slobody. Tento článok nikde nehovorí o práve na odškodnenie za samotné vedenie trestného stíhania (za nezákonné rozhodnutie o vznesení obvinenia), ale upravuje iné situácie. Na základe tohto článku Dohovoru preto nebolo možné priznať nemajetkovú ujmu

v peniazoch za trestné stíhanie žalobcu. V tomto smere odkázala na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6 Cdo 37/2012. Správne mali preto konajúce súdy žalobu žalobcu v časti nároku na náhradu nemajetkovej ujmy zamietnuť, a to v prípade ujmy spôsobenej rozhodnutím o väzbe z dôvodu premlčania a v prípade ujmy spôsobenej rozhodnutím o vznesení obvinenia pre nemožnosť aplikácie Dohovoru. Navrhla, aby dovolací súd napadnutý rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

4. Žalobca k dovolaniu žalovanej uviedol, že odvolací súd v napadnutom rozsudku dostatočne vysvetlil správnosť rozhodnutia súdu prvej inštancie, ktorým mu priznal nemajetkovú ujmu v sume 10.000 eur. Správne pri posúdení priznania nemajetkovej ujmy použil eurokonformný výklad Dohovoru. Navrhol preto dovolanie žalovanej ako nedôvodné zamietnuť.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 C. s. p.), zastúpená v súlade s ustanovením § 429 ods. 2 písm. b) C. s. p., zaoberal sa bez nariadenia pojednávania osobitne vo vzťahu k prvej žalovanou nastolenej otázke, či sú splnené procesné podmienky dovolania a osobitne vo vzťahu k druhej otázke, či dovolanie je prípustné a zároveň aj dôvodné.

6. K prvej žalovanou nastolenej otázke, a to „či možno priznať žalobcovi nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch v súvislosti s väzbou v prípade dôvodne vznesenej námietky premlčania podľa § 23 zák. č. 58/1969 Zb.“ dovolací súd uvádza nasledovné:

7. Žalovaná takto formulovanú otázku v podstate odôvodňuje tým, že odvolací súd mal vysloviť v dôvodoch svojho rozhodnutia právny názor, podľa ktorého nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch v prípade väzobného stíhania možno priznať napriek dôvodne vznesenej námietke premlčania podľa § 23 zákona č. 58/1969 Zb., o čom svedčí skutočnosť, že potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie v časti, v ktorej bola zaviazaná zaplatiť žalobcovi sumu 10.000 eur z titulu nemajetkovej ujmy. Preto má pre ňu vyriešenie tejto otázky kľúčový význam.

8. Dovolací súd považuje za potrebné najskôr poznamenať, že pre posúdenie prípustnosti dovolania vrátane posúdenia, či ide o právnu otázku, ktorej riešenie v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu je ustálené, alebo ktorá ešte vyriešená nebola, resp. je riešená rozdielne, nie je rozhodujúci subjektívny názor strany sporu, že jej dovolanie je procesne prípustné, ale významný je výlučne záver (zistenie) dovolacieho súdu rozhodujúceho o jej dovolaní. Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie a meritórny dovolací prieskum, je totiž otázkou zákonnosti a jej riešenie patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu (m. m. napr. IV. ÚS 35/02, II. ÚS 324/2010, III. ÚS 550/2012). Procesný postoj strany sporu nemôže bez ďalšieho implikovať povinnosť súdu akceptovať obsah jej opravných prostriedkov a rozhodovať podľa nich. Súčasťou práva na súdnu ochranu nie je povinnosť súdu akceptovať dôvody prípustnosti opravného prostriedku uvádzané stranou, v dôsledku čoho ich „nerespektovanie“ súdom ani nemožno považovať za porušenie základného práva na súdnu ochranu. V opačnom prípade by súd stratil možnosť posúdiť, či zákonné dôvody prípustnosti alebo neprípustnosti podaného dovolania boli vôbec naplnené (I. ÚS 145/2010, III. ÚS 226/2017).

9. Dovolací súd ďalej uvádza, že pre dôvod prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 C. s. p. má mimoriadny význam obsah pojmu právna otázka a to, ako ju dovolateľ vo svojom dovolaní zadefinuje a špecifikuje. Aby dovolanie bolo podľa tohto ustanovenia prípustné, v dovolaní nastolená otázka musí byť otázkou právnou (či už hmotnoprávnou, alebo procesnoprávnou, avšak nikdy nie skutkovou) a zároveň otázkou rozhodujúcou pre rozhodnutie odvolacieho súdu, to znamená otázkou, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení svoje rozhodnutie založil (t. j. otázkou, od ktorej vyriešenia záviselo dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu). Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu (vyriešenie ktorej nevedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia.

10. V prvom rade treba k tejto otázke žalovanej uviesť, že odpoveď na ňou formulovanú otázku dáva vo všeobecnosti priamo zákon, a to ustanovenie § 100 Občianskeho zákonníka. Z tohto ustanovenia totiž vyplýva, že právo sa premlčí, ak sa nevykonalo v dobe v tomto zákone ustanovenej. Vyplýva z neho aj to, že ak sa dlžník, v tomto prípade žalovaná, premlčania dôvodne dovoľá, súd musí na námietku premlčania prihliadnuť a premlčané právo nemôže priznať.

11. Okrem toho, súd prvej inštancie v dôvodoch rozhodnutia jednoznačne konštatoval, že nárok na

náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím o vznesení obvinenia nie je premlčaný (str. 27 bod Ad 2. písm. a), keď premlčanie posúdil podľa § 22 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb. a že nárok na náhradu škody spôsobenej rozhodnutím o väzbe je premlčaný (str. 28 písm. b.), pričom premlčanie posúdil podľa § 23 citovaného zákona. Odvolací súd sa s týmto právnym názorom súdu prvej inštancie v celom rozsahu stotožnil. Konajúce súdy teda otázku premlčania náhrady nemajetkovej ujmy posúdili v zhode tak, ako to v dovolaní uvádza aj žalovaná. To znamená, že z pohľadu premlčania nebola vylúčená možnosť žalobe vyhovieť a priznať žalobcovi náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch za samotné trestné stíhanie. Sama žalovaná v dovolaní uvádza, že konajúce súdy mali žalobu v prípade ujmy spôsobenej rozhodnutím o vznesení obvinenia zamietnuť pre nemožnosť aplikácie Dohovoru a nie z dôvodu premlčania. V dovolaní správnosť právneho názoru o premlčaní nároku na náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej nezákonným rozhodnutím o vznesení obvinenia prijatého konajúcimi súdmi, nenapáda.

12. Podľa názoru dovolacieho súdu, krajský súd nikde v dôvodoch rozhodnutia nevyslovil právny názor, že nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch v prípade väzobného stíhania možno priznať, napriek dôvodne vznesenej námietke premlčania podľa § 23 zákona č. 58/1969 Zb. Pokiaľ v bode 33. rozsudku (v tomto bode riešil otázku možnosti priznania nemajetkovej ujmy za trestné stíhanie podľa Dohovoru) uvádzal, že ak určitý osobitný nárok mohol byť čiastočne premlčaný, to ešte neznamená, že žalobca nemôže požadovať nárok na náhradu nemajetkovej ujmy (za trestné stíhanie), keďže táto ujma súvisí s celkovým trestným konaním, chcel tým v podstate povedať, že tento nárok je potrebné hodnotiť komplexne a posudzovať ako celok, pričom odkázal na podrobné zdôvodnenie v rozhodnutí súdu prvej inštancie. Napokon, odvolací súd a ani súd prvej inštancie neuvádzajú a osobitne v rozhodnutiach nezdôvodňujú, že by žalobcovi priznaná nemajetková ujma v peniazoch mala predstavovať čiastočne (prípadne v akom rozsahu) nemajetkovú ujmu za rozhodnutie o väzbe.

13. Pre úplnosť treba dodať, že žalovaná v odvolaní k posúdeniu otázky premlčania súdom prvej inštancie okrem iného uviedla, že ak súd prvej inštancie dospel k záveru o dôvodnosti ňou vznesenej námietky premlčania vo vzťahu k nároku na náhradu škody za rozhodnutie o väzbe a teda, že tento nárok je premlčaný, v tejto časti súdu prvej inštancie nemôže nič vyčítať a s jeho názorom sa plne stotožňuje. Svoju zásadnú námietku v otázke premlčania smerovala proti tej časti rozhodnutia, v ktorej súd prvej inštancie dospel k právnemu názoru, podľa ktorého nárok žalobcu týkajúci sa nemajetkovej ujmy spôsobenej rozhodnutím o vznesení obvinenia, nie je premlčaný. To znamená, že odvolací súd sa v súvislosti s premlčaním žalobcom uplatneného nároku zaoberal vecou len z hľadiska, či nárok na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím o vznesení obvinenia je alebo nie je premlčaný, pričom zhodne so súdom prvej inštancie dospel k záveru, že premlčaný nie je. Iné otázky v súvislosti s premlčaním odvolací súd neriešil; nemal na to žiaden dôvod, keďže žalovaná žiadne iné námietky k otázke premlčania nevzniesla. Žalovanou nastolenú otázku až v dovolaní nie je preto možné považovať za právnu otázku, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie dovolacieho súdu.

14. Najvyšší súd so zreteľom na vyššie uvedené dospel k záveru, že žalovanou nastolená otázka nie je z hľadiska ustanovenia § 421 ods. 1 C. s. p. relevantná, z ktorého dôvodu nebolo možné vykonať meritorný dovolací prieskum.

15. Pokiaľ ide o druhú žalovanou nastolenú otázku, a to či právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch podľa zákona č. 58/1969 Zb. s podporou článku 5 Dohovoru možno odškodniť aj v prípade, ak ujma mala vzniknúť samotným trestným stíhaním (nie rozhodnutím o väzbe, či iným rozhodnutím o pozbavení osobnej slobody), treba uviesť, že ide o otázku právnu. Zároveň je otázkou rozhodujúcou pre rozhodnutie dovolacieho súdu, to znamená otázkou, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení svoje rozhodnutie založil. Najvyšší súd nezistil, že by táto otázka bola v čase podania dovolania v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu vyriešená. Dospel preto k záveru, že vo vzťahu k tejto právnej otázke je dovolanie žalovanej prípustné podľa § 421 ods. 1 písm. b) C. s. p.

16. Dovolací súd následne pristúpil k posúdeniu dôvodnosti dovolania žalovanej.

17. K otázke, či (ne)možno priznať osobe, ktorej trestné stíhanie bolo ukončené inak než právoplatným odsúdením náhradu škody spočívajúcu v náhrade nemajetkovej ujmy za vedenie trestného stíhania na základe nezákonného uznesenia o jeho začatí sa vyjadril Ústavný súd Slovenskej republiky už v rozhodnutí z 24. januára 2017 sp. zn. III. ÚS 754/2016 (žalovaná v ústavnej sťažnosti namietala nemožnosť aplikácie čl. 5 Dohovoru v prípade nemajetkovej ujmy spôsobenej trestným stíhaním). V tomto rozhodnutí vyslovil názor, podľa ktorého „vedenie trestného stíhania na základe nezákonného uznesenia o jeho začatí bez ohľadu na to, či bolo vydané za účinnosti zákona č. 58/1969 Zb. alebo za

účinnosti zákona č. 514/2003 Z. z. odôvodňuje s ohľadom najmä na čl. 46 ods. 3 ústavy a čl. 36 ods. 3 listiny právo na náhradu nemajetkovej ujmy takto stíhanej osoby, pokiaľ jej táto v príčinnej súvislosti s vedením trestného stíhania vznikla.

18. Ústavný súd tu konštatoval, že ak sťažovateľka poukazuje na podporu svojho názoru na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 6 Cdo 37/2012, ani dôvody tohto rozhodnutia na vyššie uvedenom závere, nemôžu nič zmeniť. Ako je z citovaného rozhodnutia zrejmé, názor, na ktorý poukazuje sťažovateľka, sa vzťahuje na otázku odškodňovania väzby a potrebu aplikovania pri jej odškodňovaní článku 5 Dohovoru. Ani z tohto rozhodnutia najvyššieho súdu však nevyplyva právny názor, že na základe aplikácie iných ustanovení nášho ústavného poriadku by bolo priznanie náhrady nemajetkovej ujmy za vedenie trestného stíhania poškodenému vylúčené. Podľa ústavného súdu takýmto ustanovením umožňujúcim priznanie tejto náhrady je aj vo vzťahu k prípadom posudzovaným podľa zákona č. 59/1969 Zb. ustanovenie čl. 46 ods. 3 ústavy, resp. čl. 36 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd. Ústavný súd tu konštatoval, že priznanie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch za vedenie trestného stíhania, ktoré sa právoplatne skončilo inak než odsúdením (a to aj v prípade, že bolo realizované väzobne) je ústavne akceptovateľným a ústavou predpokladaným spôsobom poskytnutia satisfakcie takto stíhanej osobe, a to aj v prípade, ak bolo trestné stíhanie začaté už za účinnosti zákona č. 58/1969 Zb.

19. Dovolací súd sa v tejto veci s názorom vysloveným ústavným súdom plne stotožňuje, akceptuje ho a nemá žiaden dôvod od tohto názoru sa odkloniť. Pokiaľ preto odvolací súd vychádzal z právneho názoru, podľa ktorého žalobcovi možno priznať odškodnenie vo forme nemajetkovej ujmy za vedenie trestného stíhania, ak bol spod obžaloby oslobodený, hoci to zákon č. 58/1969 Zb. výslovne neupravoval, jeho rozhodnutie je vecne správne, aj keď z iných dôvodov. Žalovaná v tejto právnej otázke dovolaním napadla rozsudok odvolacieho súdu, ktorý nespočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací súd preto dovolanie žalovanej ako nedôvodné podľa § 448 C. s. p. zamietol.

20. Žalobcovi náhradu trov dovolacieho konania nepriznal, lebo mu v tomto štádiu žiadne trovy nevznikli.

21. Tento rozsudok prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.